

דף קב.

עין משפט א.ב.

חז"מ סימן ז סעיף א

א. גר ^ב פסול לדון ישראל, אלא א"כ היתה אמו ^א או אביו מישראל. אבל ^ע דן את חברו הגר.

יור"ד סימן רסט סעיף יא

יא. יג. הגר כשר לדון דיני ממונות והוא שתהיה אמו מישראל ^ב, אבל אם אמו לא מישראל פסול לדון את ישראל ^ז, אבל לחבירו הגר דן.

ג. מרבא. יבמות ק"ב ע"א והרי"ף והרא"ש על המשנה בסנהדרין ל"ב ע"א. ולדעת רש"י בנפשות פסול אבל לא לממון, אבל התוס' ביבמות בדף ק"ב דעתם דגם לממון פסול. ועיין רמב"ם מסנהדרין פ"ב הלכה ט', וברמב"ם פ"א הלכה י"א דגם לענין ממון נפסל אם אין אמו מישראל וכרי"ף ודלא כרש"י שפסל רק בנפשות ועיין בפרק החולץ דף מ"ה ע"ב, ובקידושין ע"ו ע"ב, וביבמות ק"ב ע"א, ובסנהדרין ל"ב, ו-ל"ו ע"ב.

ס. והתוס' כתבו דאביו, כ"ש הוא.

וברמב"ם הלכות יבום וחליצה פ"ד הלכה ה' העתיק אביו ואמו. ושם בהגהות מימוניות כתב לדברי התוס' דאביו לחוד סגי, ועיין טור יור"ד סי' רסט סעיף י"א. וברא"ש ביבמות ק"ב סי' ב' ובקרבן נתנאל שם משמע שהרא"ש מצריך שניהם, וכ"כ הטור באבן העזר סי' קי"ט, ועיין בשו"ת שבות יעקב סי' קכ"ח והרמב"ם אמר דסימן לדבר רחבעם בן שלמה שהייתה אמו גיורת, ואם הגון למלכות כ"ש לחליצה וצ"ל לטור דחליצה שאני שגילתה התורה קרא יתירה "בישראל" ונקרא שמו "בישראל". ומהרש"ל הקשה לטור מבניו של משה דפסולים א"כ לחליצה וצ"ע מה קושיתו דהם נימולו קודם מתן תורה ומאי שנא מכל ישראל וצ"ע.

ע. היינו אפי' ע"י כפייה כ"כ הסמ"ע והש"ך אבל בלי כפייה אפי' ישראל מותר מתוס' ורא"ש, אבל המרדכי כתב דדן חברו הגר בלי כפייה ולישראל אסור גם בלא כפייה, ורע"א כתב מה שדן חברו היינו שאין הורתו ולידתו בקדושה, אבל גר שהורתו ולידתו בקדושה אינו דן אותו.

פ. ולא גיורת, מימרא דרבא ביבמות דף ק"ב ע"ב, וכמו שכתבו התוס' שם בדף מ"ה ע"ב, וכ"כ הרא"ש והרי"ף בפ"ק דסנהדרין, וכן פסק הרמב"ם בפ' י"א מסנהדרין, ועד שתהיה אמו מישראל לאפוקי אם הגר נשא גיורת ונולד בן הגם שהוא כשר מ"מ אמו גיורת ואינה מישראל.

צ. היינו ע"י כפייה, אבל בקבלוהו עליהם מותר לדון אפי' אין אמו מישראל. ש"ך ס"ק ט"ו מהרא"ש והטור.

ולשבת בדין לחליצה ק פסול אפי' לחליצת גרים, עד שיהיה אביו ואמו מישראל ר.

עין משפט ג.

אה"ע סימן קסט סעיף ב

ב. נמצא אחד מהם קרוב או פסול, או גר, פסול. ואפילו היה אביו גר ואמו ישראלית, פסול, עד שיהא אביו ואמו מישראל ש. ומיהו חליצה פסולה מיהא הויא לפוסלה על האחים, אפילו בינו לבניה ת.

יו"ד סימן רסט סעיף יא

עיין לעיל עין משפט א.ב.

עין משפט ד.ה.

אה"ע סימן קסט סעיף טז

טז. צריך לכתחילה שיהא העור קשה קצת, שיהא דומה קצת לסנדל. וי"א שהתפירה תהיה מבחוץ. וי"א מבפנים, כדי שיהא דומה לסנדל. וי"א שלא יהא בגד או עור מבפנים ותפרו בו. וי"א שעושים

ק. כ"כ הש"ך בס"ק ט"ז.

ר. ובאבן העזר סי' קסט סעיף ב' נתבאר די"א דאם אביו מישראל כשר גם אם אמו גיורת. ש"ך ס"ק י"ז.

ש. וי"א שאם אביו מישראל, כשר (טור בשם סמ"ג).

ת. הגה: י"א דאסור ליקח שכר מחליצה, דהנוטל שכר לדון דיניו בטלין (ר"י מינץ ומהרא"י), וכן נראה בעיני. בחליצות, יש ליזהר שלא ישב בשלשה דיינים שיושבים לחלוץ עם מי שנטל שכר, דהרי בעינן בית דין כשר מדאורייתא, ועיין בח"ה סימן ט' איזה שכר מותר לדיין לקבל, ואפילו בזה נראה לי להחמיר אם נוטל שכר מן החליצה, משום מראית העין, כמו שמחמירין לענין קרובים ובשאר דברים לענין בית דין של חליצה, יותר מבשאר בית דין. וראיתי ושמעתי שהרב נוטל שכר הרבה מן החליצה, וסומך עצמו במה שמוכר לו סנדל של חליצה; וקולא גדולה היא בעיני, ושומר נפשו ירחק מזה. ולא דמי למה שעדי הגט נוטלין שכר מטעם שכתבתי לעיל סימן ק"ל, גם הרב המסדר הגט כמו שכתבתי לעיל בסדר הגט סעיף ד', כי אותן הטעמים אינם שייכים בחליצה.

אותו מחתיכה אחת, כדי שיהא דומה גם בזה לסנדל א.

עין משפט ו.

אה"ע סימן קסט סעיף יט

יט. יעשו בו כמין קשר, שקורים חומרתא, בצד האחד, שיכנס בנקב שבצד האחר כדי להדקן יפה. ויש אומרים שיעשו שלשה קשרים בענין זה, ולפחות שתיים ב.

עין משפט ז.

אה"ע סימן קסט סעיף לג

לג. התיר הוא הקשר, ושמטה היא המנעל מרגלו; או שהתירה היא, ושמט הוא, חליצתה פסולה ב.

עין משפט ט.

אה"ע סימן קסט סעיף לו

לו. קרעה המנעל מעל רגלו, או ששרפתו, פסולה.

עין משפט י.

אה"ע סימן קסט סעיף לז

לז. היה לבוש שני מנעלים, וחלצה העליון, אע"פ שקרעה התחתון עד שנתגלית רגלו, חליצתה פסולה ד.

א. הגה: אבל נהגו לחלוץ לכתחילה במנעל שהוא תפור מבחוץ, וגם שהוא משני חתיכות, דהיינו שהתחתון שלו שקורין סוליא הוא חתיכה אחרת. וגם הרצועות הם חתיכה אחרת תפורין בו. ויזהרו שלא תהיה העור של הסנדל משוחה בשמן לרככו (בסדרים).

ב. הגה: ונוהגים לעשות שלשה. ולא יהיו הקשרים מן המנעל עצמו, אלא רצועה אחרת מחוברת בראש המנעל. וכן יעשה הקרסים שבצד השני (הגהות מרדכי), וכן נוהגין. ויתפור אלו הלולאות והקרסים מבחוץ, ולא מבפנים, וכן נוהגין.

ג. הגה: וי"א דוקא שאינו יכול להלוך בו בלא קשירה, אבל אם יכול להלוך בו בלא קשירה, וחלצה אותו, החליצה כשרה אע"פ שהוא התיר הקשר (טור בשם הרא"ש).

ד. אבל אם חלצה שניהם, חליצתה כשרה (טור).

דף קב:

עין משפט א.ב. אה"ע סימן קסט פעיף מד

מד. צריך שיכוונו היבם והיבמה שתהא מותרת לזר בחליצה זו. נתכוין הוא ולא היא, או היא ולא הוא, לא הותרה; אבל חליצה פסולה היא לפוסלה על האחים. לפיכך יבמה שגדלה בין האחים, וראינו שחלצה נעלו של אחד מהם, אסורה להתייבם, שמא כווננו לשם חליצה; וצריכה חליצה כשרה, להתירה לזר; אבל כל זמן שלא ראינו שחלצה לאחד מהם, מותרת להתייבם, ואין חוששין שמא חלצה.

עין משפט ד.ה. אה"ע סימן קסט פעיף טו

טו. המנעל צריך שיהיה כולו של עור. לפיכך צריך לתופרו (כל תפירותיו) בעור לכתחילה^ה. אבל רצועותיו אין צריך שיהיו מעור^ו.

עין משפט ז.ט.ג. או"ח סימן תריד פעיף ב

ב. אסור לנעול סנדל או מנעל של עור^ז, אפי' של עץ ומצופה בעור אסור^ח. אבל של גמי או של קש או של בגד או שאר המינים מותר ואפי' לצאת בהם לר"ה.

הגה: מותר לעמוד על כרים או כסתות של עור^ט, והמחמיר תבא עליו ברכה.

ה. וכן נוהגין; ויש פוסלין אף בדיעבד (טור בשם הרמ"ה), דלא כ"א דבזמן הזה שכל המנעלים תפורין בפשתן צריך להיות תפור בפשתן (בסדר ר"י מינץ בשם ר' שמריה).

ו. וי"א דגם רצועותיו מעור (נימוקי יוסף), וכן נוהגין.

ז. דנחשב לעינוי אי נעילת הסנדל, ונלמד ביומא ע"ז ע"א מפסוק.

ח. ויש מחמירים בשל עץ אפי' אינו מחופה בעור וטוב להחמיר היכא דאפשר. כה"ח י"א כדעת הא"ר ורי"ו.

ט. ויש שאין הנאת נעילה אלא כשנועל אותם ברגליו. לבוש. ומ"ב אות ט'.

אבל כשמתפלל שמונה עשרה אסור לעמוד על כרים וכסתות אפי' אינם של עור, והטעם שנראה כמתגאה.